

Organisationsutredning

**Efter beslut på förbundsmötet 2012
Förslag till förbundsmötet 2014**

Innehållsförteckning

Förord	3
1. Sammanfattning	4
2. Inledning och bakgrund	5
3. Metoder och genomförande	8
3.1 Demografi	9
3.2 Individualisering	11
3.3 Kommersialisering	12
3.4 Syns du inte så finns du inte	13
3.5 Den framtida styrelseledamoten	13
3.6 Distriktsenkäten	14
3.7 Statistik	14
3.8 Omvärld	14
4. Resultat och diskussionsförslag	15
5. Slutord	17
6. Referenser	18

Förord

Förbundsmötet 2012 i Södertälje präglades av både glädje och oro. Vi gladdes åt fantastiska VM-framgångar i Frankrike, men dålig ekonomi hade skakat om rörelsen. Verksamhetsplanen 2012-13 var ifrågasatt och det efterlystes mera demokrati och förankring i processarbetet. Ovanligt många nya styrelseledamöter skulle väljas. Som blivande styrelseledamot kände jag av oron och lyssnade intensivt, inte minst när de 24 motionerna avhandlades.

Fyra motioner behandlades tillsammans. De berörde olika aspekter av hur Svenska Orienteringsförbundet bör vara organiserat i framtiden för att arbeta så effektivt som möjligt och hur resurser bör fördelas.

Förbundsstyrelsen föreslog tillsättande av en organisationsutredning och så blev beslutet. Ett förslag att ta ställning till skulle vara klart till Förbundsmötet 2014.

Ett logiskt beslut, det var förändring i luften och vår organisation stod inför stora utmaningar. Rörelsen innefattar ju från och med 2012 fyra grenar, Riksidrottsförbundet hade beställt en utredning "Framtidens Förening" som indikerade ett annat sätt att tänka på klubbnivå, O-ringen skulle också utredas och inte minst – den stora utmaning som de stora samhällsförändringarna utgör.

Det blev byte på förbundschefsposten och därför dröjde det till senhösten 2012 innan denna utredning startade.

Jag fick uppdraget att leda utredningen och att ta fram en grupp som ville diskutera och utreda frågorna. Jag ville ha en bred grupp med stor och varierad kompetens, både kvinnor och män, både yngre och äldre. Det här är vi som nu lämnar ett förslag till förbundsmötet:

Mikael Andersson	Alternativet och Linköping
Johan Balck	Alternativet och Vallentuna
Henrik Boström	Klubbordförande OK Linné, Uppsala
Clas Fries	Distriktsordförande Västerbotten
Sara Garpenlund	Ungdomsrepresentant Örebro
Lasse Greilert	Centrala SOFT-kansliet (ersatte Martina Arkåsen)
Ingegerd Lusensky	SOFT-styrelsen
Kurt Svensson	OF-konsulent Småland
Susanne Söderholm	Förbundschef SOFT
Kerstin Tjernlund	Klubbordförande OK Vilse 87, Blekinge
Anne Udd	Distriktsordförande Västergötland

11 personer som fysiskt har mötts fyra gånger. Alla har inte deltagit alla gånger och från centrala kansliet har personerna bytts ut efter första mötet. I inledningsskedet var också Magnus Södervall, SOFT-styrelsen och Göran Johansson, tf förbundschef med.

I rapporten, som mynnar ut i förslag till förändring, visas hur vi har arbetat och hur vi vill se på framtiden för svensk orientering.

Den nya verksamhetsplanen 2014-16, som ska behandlas på Förbundsmötet, går i samma riktning som denna utredning. Det är en pedagogisk utmaning att kliva in i framtiden och samtidigt besvara motionerna från förra Förbundsmötet. Jag inser komplexiteten i uppgiften och hoppas det kommer att bli många fina diskussioner och beslut utifrån utredningsförslaget, precis som vi har haft det i utredningsgruppen.

Strängnäs 4 november 2013

Ingegerd Lusensky

1. Sammanfattning

Samhällsförändringarna är stora, vad behöver vi göra för att vara en livskraftig rörelse även imorgon? Ett uppdrag från Förbundsmötet 2012 var att se över den övergripande organisationen för svensk orientering.

En arbetsgrupp tillsattes och vi har under ett års tid tagit fram många omvärldsbeskrivningar och analyserat dem tillsammans.

En enkät har skickats till alla distrikt med frågor om hur distriktsarbetet fungerar och vilka arbetsuppgifter som är viktiga för ett distrikt.

Vi har kommit fram till att svensk orientering har en bra basstruktur.

Det nya samhället och de trender vi sett, har vi att förhålla oss till. Det är ett stort pågående förändringsarbete i föreningen, i distriktet och inom SOFT centralt hela tiden. Vi vill vara i takt med tiden och vi tror den organisation som svensk orientering har idag håller åtminstone den närmaste framtiden. Vi föreslår en förändring som bygger på samarbete.

Våra 23 distrikt kvar. Ingen sammanslagning och ingen ny regionindelning.

Däremot ser vi en framtid med administrativa nätverk, skapade via samarbete på naturlig väg med intressegemenskapsgrund.

Vi ser stora fördelar med att de förtroendevalda i distrikten får stöd med administrativa uppgifter och att situationen blir likvärdig över landet. Det behöver inte enbart vara näraliggande distrikt som kan passa att samarbeta med. Dagens teknik möjliggör samarbeten ur andra aspekter än geografiska.

Distrikten äger frågan om anställning och vi föreslår snar dialog för att hitta samverkan.

De konsulenter som är anställda idag, kan med rationaliseringar serva mer än ett distrikt om distrikten hittar en fördelning av lönekostnaderna.

Arbetet med den nya verksamhetsplanen görs efter en ny modell.

Där står väldigt tydligt vilka mål svensk orientering har på lång och kort sikt och vem som gör vad i varje års handlingsplan. Det kommer att bli enklare för distrikt och föreningar att arbeta med sina respektive handlingsplaner utifrån den gemensamma modellen och det är tydligare vilket organisationsled som gör vad.

Det stora förändringsarbete som gjorts 2011-2012 med **tre centrala konsulenter som är "fadder"** för ett antal distrikt var, samt skapande av **nio centrala arbetsgrupper**, ska få tillfälle att sätta sig ordentligt och göra avtryck i rörelsen.

Arbetsgruppen uppmanar distrikt och föreningar att utveckla kontakterna med dessa.

Elitmiljöer är av stor betydelse för svensk orienterings utveckling. Både lokala och regionala etableringar är viktiga, vid de lokala kan distrikt ha en samordnande roll. Vid deregionala sker samarbete med SOFT, främst via landslagsledningen.

Vi har inte tagit fram förslag på en särskild kommersialiseringsstrategi.

Att köpa och sälja tjänster inom rörelsen, kommer att bli allt vanligare. Och vi ser det som en naturlig utveckling. Orienteringens nära 600 föreningar äger själva den frågan, är vår ståndpunkt.

Det viktigaste vi har framför oss är att **skapa engagemang för orientering** Sverige.

Det är helt avgörande för utveckling runtom i landet.

Slutligen föreslår vi att det tillsätts **en utredning som ser över distriktsbidraget.**

Det behövs utifrån storstadsförtätning, avfolkningsbygder, arrangemangsutveckling mm.

2. Inledning och bakgrund

Den här utredningen skulle vara svar på motionerna 14, 18, 20 och 21, resta på Förbundsmötet 2012.

Motionären i motion 14 Stockholms OF, föreslår att ändringar bör göras i beräkningen och fördelningen av distriktsbidraget, gällande hur utländska och icke föreningsanslutna medlemmar tillgodoräknas arrangerande distrikt, och gällande storleken på grundbidraget per arrangemang.

Motionären i motionerna 18, 20 och 21OL Alternativet, föreslår att förbundsstyrelsen ges i uppdrag

-att ta fram strategi för kommersialisering

-att ta fram en generell arbetsfördelning mellan SOFT-kansliet, OF och föreningar för att leda till en effektiv användning av resurser

-att utreda frågan om en förändrad konsulentroll och effektiviserat arbete med distrikt och regioner

Vi i utredningsgruppen har koncentrerat oss på de tre motionerna 18, 20 och 21.

Vi har inte räknat på distriktsbidragets storlek. Vi lämnar det till en kommande utredning.

SOFT gjorde en **organisationsutredning 2008-2009**, ledd av dåvarande styrelseledamoten Sven Bergström. Den var mest inriktad på eventuell förändring av distriktsindelningen. Utredningen tillsattes i ett läge där den statliga indelningen utreddes och förväntningar fanns om att nya större regioner skulle bildas i betydande omfattning. Så blev det inte och någon ny stor regionindelning har inte skett. SOFT-utredningen förordade ingen ändring av distriktsindelningen i sin slutsats. Man landade i följande möjliga lösningar, inga förslag till beslut:

Centralt stöd i olika former, en administrativ pool

Ökad samverkan mellan angränsande distrikt

Vi bedömer att utredningen har haft betydelse och legat till grund för de förändringar som genomförts på senare år, t ex de centrala arbetsgrupper som SOFT tillsatt, det ”fadder”-system som centrala kansliet startat, där tre konsulenter delat upp distrikten sinsemellan och även de utökade konsulentträffarna, där de distrikt som saknar konsulent inbjuds till konsulentträffar.

Svenska Orienteringsförbundet består idag av 23 distriktsförbund som i allt väsentligt följer den gamla läns- och landskapsindelningen. Redan på 1960-talet skapades sex regioner, som skulle träffas någon gång/år för att jämka ihop ett tävlingsprogram och planera möjliga samarbeten.

De sex regionerna är:

1. Skåne-Blekinge-Halland-Småland
2. Bohuslän/Dal-Göteborg-Västergötland
3. Östergötland-Gotland-Södermanland-Stockholm
4. Värmland-Närke-Västmanland-Uppland
5. Gästrikland-Hälsingland-Dalarna
6. Norrbotten-Västerbotten-Ångermanland-Medelpad-Jämtland/Härjedalen

De flesta regioner fungerar än idag, med varierande grad av mötestillfällen.

11 av distrikten har konsulent anställd, många på deltid, två distrikt har flera anställda.

Distriktens styrelser, och i många distrikt utsedda kommittéer för olika verksamhetsområden, utgör en stor ideell bas.

Det centrala SOFT-kansliet i Stockholm har 15 anställda, inklusive förbundschefen.

(O-Ringenkansliet, fem personer, har till och med 2013 tillhört SOFT-kansliet).

Nio olika centrala arbetsgrupper (regler, miljö/hållbarhet, lika behandling, kartor, mark, stora arrangemang, barn- och ungdom, motion, IT) finns, några av dem är ännu i startgroparna. Det är mellan tre och fem personer, ideella krafter, i varje grupp och i de flesta grupper finns antingen en central kanslipersonal eller en styrelsemedlem som ledamot.

Dessutom finns tre grenspecifika grupper för de unga grenarna inom SOFT; Skid-O, MTB-O och Pre-O. Där ser lösningarna olika ut för de tre grenarna vad gäller arvodering till landslagscoacher mm.

Utöver detta finns också nätverk och andra referensgrupper för specifika uppgifter:

Internationella uppdrag

Utvecklingsplanen för våra landslag, elitmiljöer mm

Riksidrottsgymnasier (RIG) och Nationella idrottsutbildningar (NIU)

Tränarakademin

Arrangörscoacher

Skogsäventyrsambassadörer

Utmärkelser och historik (här behövs ideella krafter)

Utredningsgrupper (som denna!)

Det är ett par hundra personer från hela Sverige som deltar i olika centrala grupperingar, förutom de som arbetar direkt i distrikten.

Bredvid detta, finns Skogssportens Gynnare, Skogskarlarna och Skogsflickorna som arbetar ideellt på ett informellt sätt för svensk orienterings bästa.

Basen för all orientering, de nära 600 klubbarna med sina 72 000 aktiva orienterare (så många är inskrivna i Eventor), hur många är ideellt engagerade där? Minst 10 000 personer är ingen överdriven siffra.

Skogssport hade under 2013 en liten utredning om hur många anställda tränare det fanns i Sveriges klubbar. Svaret blev en handfull, beroende på hur man räknar. Några av orienteringens större klubbar har kanslipersonal anställd, eller är med och delar på en resurs via en flersektionsförening. Men orientering är till stor del en ideell idrott, vad gäller förenings- och distriktsengagemanget.

Där det finns stora elitklubbar eller ett RIG/NIU i närheten, har det utvecklats postgymnasiala elitmiljöer med anställda tränare och möjligheter till forskning och utveckling. Svensk orientering har idag sju officiella elitmiljöer (Umeå, Falun/Borlänge, Stockholm, Örebro, Linköping, Göteborg och Karlskrona). Flera nya är på gång, t ex Uppsala.

Ovanstående är en bakgrund och inledning till att fundera på optimal organisation för vår idrott. Det är tydligt att tillväxtområden i Sverige och elitmiljöer går hand i hand. SOFT och/eller OF är inte alltid initiativtagare, utan starka föreningar har egna resurser och samarbeten med olika högskolor.

En sådan här organisationsutredning kan inte greppa hela vår idrotts framtida organisation. Det blev väldigt tydligt när vi började sätta oss in i problematiken.

Ekonomi är en viktig del i all planering och utveckling. Många, både föreningar och distrikt, har relativt goda ekonomiska förutsättningar.

Ett fördjupat samarbete med SISU Idrottsutbildarna skulle tillföra ytterligare, både medel och kompetens till föreningar och distrikt. Det gynnar också den centrala ekonomin. Sedan 2011 delar Riksidrottsförbundet ut statsbidraget på ett nytt sätt. I stället för enbart kvantitativa bedömningsgrunder, bygger man nu en del av bidraget på kvalitet i form av hur mycket utbildning och ungdomsarbete SOFT redovisar. Man mäter kvantitativt antalet studietimmar tillsammans med SISU Idrottsutbildarna och antalet inrapporterade LOK-stödstimmar.

Den centrala ekonomin är inte lika stark. SOFT centralt är helt beroende av det statliga anslaget via Riksidrottsförbundet (RF) och av det särskilda Elitstöd som RF också delar ut. Idrottslyftet som är villkorat till verksamhet för barn och ungdomar är ytterligare ett särskilt stöd från RF.

Projektmedel, som kan sökas i olika former, ger värdefulla tillskott i kassan.

Utredningen har haft orienteringens samlade ekonomiska resurser under analys, när vi diskuterat en framtida, önskvärd organisation.

3. Metoder och genomförande

SOFT bestämde att tillsätta en ideellt arbetande arbetsgrupp och det blev upp till gruppen att bestämma metoder och arbetssätt.

Vid första träffen tog vi fram fem områden som vi ville samla in data ifrån för att senare kunna analysera.

Vi började med att ställa frågor som vi ville ha svar på och som formades till följande fem områden:

1. Nulägesbeskrivning av OL-Sverige, ur så många aspekter som möjligt
2. Processmodell hur orientering går till och vad förening, distrikt, SOFT gör
3. Enkätundersökning ut till alla distrikt avseende arbetssätt och eventuella samarbeten
4. Kartläggning av vad som är kommersialiserat idag
5. Omvärldsspaning – hur gör andra idrotter och organisationer?

Vi delade upp oss i gruppen och tog oss an de fem områdena.

Vi har träffats ytterligare tre gånger. Vid varje tillfälle har det varit avrapportering och diskussion och vi har samlat på oss omfattande omvärldsanalyser av både idrotten i samhället och specifikt orienteringens plats i idrotten och samhället. Undersökningar och sammanfattningar från våra träffar finns under Referenser.

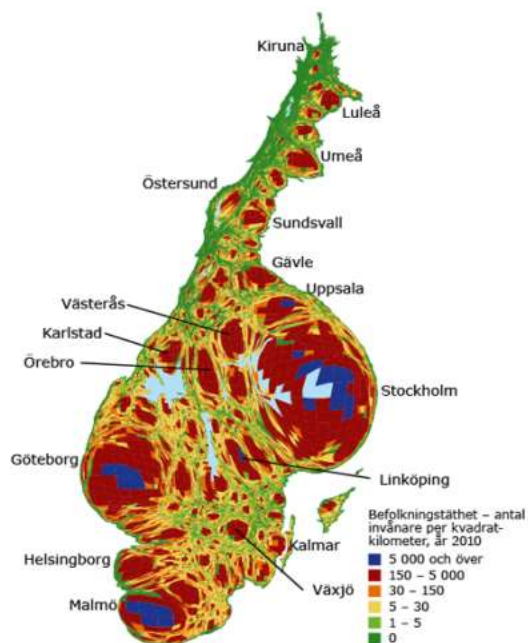
Vid ett tillfälle gjorde vi en workshop, under ledning av Henrik Boström, där vår utgångspunkt var att svensk orientering behöver förhålla sig till de samhällstrender som vi omvärldsspanat på, för att vara en livskraftig orienteringsrörelse även i morgon.

Vi var överens i gruppen om att hur vi delat upp oss i distrikt och regioner, inte är det som avgör svensk orienterings utveckling. Det var istället **engagemanget** ute i landet som var helt avgörande. Vi har samtidigt förstått att vi som rörelse inte kan mer än anpassa oss till det nya samhället och de tydliga trender som finns.

Både O-ringenutredningen och arbetet med den nya verksamhetsplanen har pekat ut motsvarande trender. Det är Riksidrottsförbundets idéprojekt ”Framtidens förening” som tagit fram dessa fyra trender

Demografisk förändring

Urbanisering. Sverige förtätas till de större städerna. En bild som illustrerar nuläget för detta är bilden på nästa sida.

Sveriges befolkningstäthet, antal invånare per kvadratkilometer, år 2012 *Källa: SCB, Statistiska centralbyrån. Varannan svensk bor nära havet. Välfärd (2/2012 s.10-12).*

- Ålder. Vi blir äldre och äldre. En nyfödd idag förväntas i genomsnitt bli 100 år gammal.
- Mångfald: Ungefär 20 % av Sveriges befolkning har idag utlandsbakgrund.

Indiviudalisering

”What´s in it för me”, man vill göra saker på sina egna villkor.

Kommersialisering

Allt är varumärken, alla är kunder. Du är ditt eget varumärke!

Syns du inte så finns du inte

I konkurrensen med andra aktiviteter är det viktigt att synas. För att finnas!

RF har bett framtidsspanarföretaget Kairos Future om hjälp att kvalitetsgranska och scenariogestalta utvecklingen. Deras rapport är en allmängiltig beskrivning, vi har arbetat med att tänka framåt ur svensk orienterings perspektiv och låta det arbetet vara en grund för våra förslag angående organisation. Vi fann workshoparbetet otroligt intressant och här följer en sammanfattning från det arbetet.

3.1 Demografi

Enligt SCB prognoser kommer Sveriges befolkning år 2021 att passera 10-miljonersgränsen. Också andelen äldre ökar, vi kommer att ha dubbelt så många 80-åringar om 20 år. Det kommer självklart att ha effekter på vårt föreningsliv - både vad gäller möjligheter att rekrytera frivilliga, men också vad gäller hur de offentliga resurserna kommer att fördelas.

Tillväxten är ojämnt fördelad. De flesta större städer ökar, medan mindre städer och samhällen vid sidan av allfarvägarna går en tuffare tid till mötes. Landsbygden avfolkas inte lika snabbt. Det är tätorter i storleken 5000-10 000 invånare som tappar mest.

Befolkningsammansättningen visar att snart var femte svensk antingen är född utomlands eller har minst en förälder som är det. Influenserna från andra kulturer blir ett allt tydligare inslag i samhället.

För svensk orientering ser vi minst två vägar att möta detta:

A Samarbete

- Distriktsledda projekt i t ex mångfald, lika behandling, unga ledare, Hitta ut
- IT ger möjligheter till samarbeten över klubb- och distriktsgränser
- Tidsbegränsade uppdrag i styrelser och kommittéer, enklare rutiner
- Naturen som arena – vi ska samarbeta mera med andra organisationer

B Omfördela medel

- Speciella satsningar i stadsdelar med många invandrare
- Räkna om distriktsbidragen med hänsyn taget både till storstadsförtätning och avfolkningsbygder

Gott exempel

Mångfaldsprojektet i Fellingsbro där de samarbetar med ett anläggningsboende och med skolan. De har skapat enkla aktiviteter för både barn, ungdomar och föräldrar. Ett riktigt fint integrationsprojekt som prisbelöntes i år av Skogsportens Gynnare (via Inge Blombergs stipendium).

3.2 Individualisering

Det egna självförverkligandet blir allt viktigare och mycket tid och energi går åt till det egna livsprojektet. Många vill unna sig det lilla extra, det finns ett begär att bejaka. Kairos Future nämner också om att människan idag har ett riskminimeringsfilter som avgör på vilka arenor eller vilka sammanhang man ska befinna sig. Detta påverkar idrottsrörelsen på flera sätt, föreningsengagemanget måste få plats innanför människors riskminimeringsfilter, samtidigt som ett förtroendeuppdrag kan innebära att man går miste om något roligare någon annanstans.

Jakten på livskvalitet och jakten på lycka dominerar. Det är viktigt att ha en god hälsa och många vill ”må bättre än bra”.

Hälsa och motion är starkt förknippat med varandra och det har gjort att motionsutbudet ökar hela tiden. Där idrotten tidigare var relativt ensam på arenan för fysisk rörelse, är konkurrensen idag stenhård och den fortsätter att öka.

Samtidigt finns det mottrender med äkthetslängtan, familjeorienterade unga och en ökad efterfrågan på tillsammansskap.

Kairos Future ser ett spirande intresse för att skapa nya gemenskaper och mikrokollektiv. För många är det dock viktigt att få göra det på sitt eget sätt och inte ärva gamla strukturer och system. Det gäller för idrotten att förstå att utnyttja den här trenden, annars riskerar de etablerade idrottsföreningarna att stå med tomma styrelser samtidigt som det skapas nya föreningar i samma kvarter.

För orientering kan lösningar vara:

A Ökad förenkling

- Vi ska göra det ännu enklare att delta på arrangemang
- Vi ska eftersträva närhet och kort tidsåtgång vid många arrangemang
- Extra satsning på gott mottagande i klubbgemenskap, det enkla är det fina
- Projektdominerade uppdrag i stället för styrelseposter

B Flexibilitet i utbudet

- Motionsorientering
- Naturpass
- Hitta ut och Friska
- Skogsäventyr
- Folkhälsoprojekt

Gott exempel

I Finland är ”spring en bana på tisdagskvällen” väldigt stort i många regioner.

Det kan komma flera hundra motionsintresserade personer och springa en träning. De betalar på plats, några Euro.

I Sverige motsvaras det av det sedan några år införda konceptet

Motionsorientering som tillämpas här och där över landet, men sällan med över hundra deltagare. En annan motsvarighet är våra veteranorienteringar, där man betalar en tjuga och får tillgång till en bana och stor gemenskap.

3.3 Kommersialisering

Ansvarsfördelningen mellan det offentliga och privata har redan kommit långt. Det har vi många exempel på. Det som kommer nu är en förändrad rågång mellan offentlighet och frivillighet. Redan nu driver många föreningar idrottsanläggningar, men nära förestående är att föreningslivet ges ökade möjligheter att hantera vård och omsorgstjänster i vid bemärkelse. Social ekonomi kallas den sektorn. Allt fler försöker hitta nya finansieringsvägar för sin verksamhet i termer av välfärdstjänster. Föreningen blir en aktör som konkurrerar på välfärdsmarknaden.

Enligt Karios Future kommer den här utvecklingen att öka, trots att den samtidigt ökar kompetenskraven på de personer som förväntas engagera sig som föreningsledare.

En annan intressant infallsvinkel som Kairos Future pekar på är det faktiskt finns behov av platser att träffas på. Den sociala dimension som föreningslivet haft, har delvis förflyttats till andra arenor.

Människor möts på caféer, ser på idrott på storbildsskärm på krogen och man lär känna nya vänner över nätet.

Konkurrensen om människor ökar hela tiden. Karios Future avslutar: **För föreningslivet gäller det att förstå de kommersiella kraven utan att förlora sin idealitet – en svår balansgång på en mycket smal egg.**

När vi arbetade med den här frågan med orientering i fokus, såg vi ovanstående spår och ett helt annat – hur vi kan köpa tjänster av varandra i större utsträckning.

Möjliga lösningar:

A Agera på andra marknader

- Erbjudande med prislapp till motionsintresserade
 - Öppna träningar – med gott omhändertagande
 - Andra former av orientering, kanske till och med Offtrail löpning
 - Föreläsningar
- Samarbeta med företag/vården
 - Friskvårdserbjudanden
 - Fysisk aktivitet på recept (FAR)
 - Andra idrottsaktiviteter
 - Andra arrangemang/aktiviteter

B Köpa tjänster inom OL-rörelsen

- Hitta ut
 - IT-tjänster, hemsideslösningar, ekonomifunktioner
 - Sekretariat inför tävlingar
 - Tränare/föreläsare
 - Kartritning
 - Speaker
 - IP Skogen

Gott exempel

En anledning, tror vi, att Hitta ut slagit så väl i samhället idag är att de möter alla fyra samhällstrenderna. Det är en projektlösning som har ett flexibelt och individuellt utbud, det agerar på en ny marknad och har en tydlig marknadsföring/branding. När alla samhällstrenderna möts på det sättet slår upplägget.

3.4 Syns du inte så finns du inte

Det är en explosion av nya mediekkanaler som påverkar all marknadsföring och kommunikation i grunden. Vår nästa generation vill både bli sedda, delta och ha en dialog. Och allt på webben. Facebook, Twitter, Instagram m.m. genomsyrar en allt större del av människors liv. Spridning av information och kunskap är allmångods och allt är platsobundet. Människan kan förstärka sina beslut via några knapptryck på ett helt annat sätt idag. Det måste föreningslivet förhålla sig till i all kommunikation kring de egna arrangemangen.

Möjligheter för svensk orientering:

A Öppenhet, branding (visa sitt varumärke)

- Paketera upplevelser, t ex Hitta ut
- Synliggöra aktiviteter
- Mottagande av nya orienterare (med olika mål) – vem har den rollen?
- Ständig uppdatering; information till medlemmar, föräldrar, samhället
- Ökad direktkontakt SOFT centralt-föreningar

B Förändrad marknadsföring

- Hemsidans ingång viktig
- Hur hittar deltagaren rätt i hela informationsflödet?
- Använda alla de nya interaktiva kanalerna
- Offensiv satsning för att synas i etablerade media

Gott exempel

OK Linnés Team Sportia Club. Här fångar man upp motionsintresserade som deltagit i Hitta ut och erbjuder gemensam träning och förmåner via Team Sportia. Det är ett steg på väg att bli medlem i klubben, en första knytning, som slagit väl ut.

3.5 Den framtida styrelseledamoten

Som avslutning på Kairos Futures spaning skriver de om vem som ska axla ansvaret för föreningens infrastruktur i framtiden. De ser minst tre huvudproblem framför sig: **Högre förväntningar** från alla håll, **lägre belöningar** – det är lättare att uppleva snabb belöning för sin insats om man konsumerar ett föreningsengagemang än om man bär upp det samt den **ökade komplexiteten**. Interna krav på ständig förnyelse och sökande efter nya verksamhetsidéer och finansieringsformer leder till större och större utmaningar.

Slutsatsen är att det lär bli än färre som vill åta sig de bärande förtroendemannarollerna i morgondagens föreningsliv. Möjliga lösningar som de ser det: Arvoderingslösningar även på gräsrotsnivå, roterande ledarlösningar (just det tror Kairos Future är förödande) eller att det bildas professionella styrelseföretag med personer som hyr ut styrelsekompetens till ideella organisationer. Ett problem med hyrd styrelsekompetens är att det försvagar demokratin i föreningen/organisationen.

Ytterst handlar det om hur vi värderar vårt engagemang. Vi har i alla tider ställt upp och tagit ansvar, både för oss själva och andra. Vill vi göra det via föreningslivet? Gör vi det mest i framtiden för vår egen skull?

Vi är tillbaka där vi inledde – det viktigaste är inte om vi har distrikt eller inte, det viktigaste är att skapa engagemang för orientering i Sverige.

3.6 Distriktsenkäten

Vid sista träffen slutredovisades distriktsenkäten. Den finns i referensmaterialet, mycket intressant läsning. 18 distrikt av 23 har svarat, det är OK.

Den säger, rätt entydigt, att den distriktsindelning vi har, ska vi ha kvar framöver.

Alla distrikt upplever att klubbarna samarbetar inom distriktet, men att det är önskvärt med mera samarbete.

Inte så många samarbetsprojekt finns över distriktsgränserna.

De åtta distrikt som svarat som inte har konsulent, har inga eller små ekonomiska möjligheter att anställa och merparten är inte intresserad i dagsläget.

Men däremot är de allra flesta distrikten intresserade av att samarbeta/dela tjänst med något/några andra distrikt.

Det har vi tagit fasta på när vi föreslagit förändring.

De tio distrikt som svarat, som har konsulent är oerhört nöjda med den lösningen. De samarbetar inte idag med något annat distrikt vad gäller konsulenttjänsten.

Vi rekommenderar läsning av sammanställningen av enkäten. Den är en kartläggning av hur distrikten arbetar idag och hur de är organiserade.

3.7 Statistik

Från främst Lasse Greilert på SOFT-kansliet har utredningen försetts med olika bilder och sammanställningar av hur svensk orientering ser ut idag. En tydlig kunskapskälla var de sju kartor som visade var det är verksamhet och inte, redovisat utifrån olika verksamhetsparametrar. Det har också redovisats för SOFT:s styrelse under 2013.

En annan sammanställning redovisas i referens 8, medlemsstatistik med olika variabler. Där återfinns alla distrikt och de som har konsulent är grönmarkerade. Tabellen beskriver hur många medlemmar varje distrikt har, hur stor andel ungdomar utgör, hur många som återfinns på Sverigelistan samt hur stor procent av befolkningen, totalt och andel ungdomar i distriktet som är medlem i orienteringsrörelsen. Vi vet att orienterarna utgör 0,76 % av befolkningen.

Distrikt med konsulent har 70,7 % av de aktiva orienterarna i Sverige samtidigt som de distrikten representerar 68,6 % av totala befolkningen. I stort sett överensstämmande.

Vi kan konstatera, att de 11 konsulenterna når 70 % av våra utövare.

3.8 Omvärld

Se referensen 5, omvärldsspaning där några andra idrottsförbund och andra organisationer har redovisat sin struktur.

Där redovisas också ett samtal med Riksidrottsförbundets chefsjurist Christer Pallin. Hans rekommendation är att distrikt som har mindre än tio föreningar, inte behöver distriktsledet.

Han tror på samverkan, varje specialdistriktsförbund (SDF) är en unik juridisk person och det måste vara årsmötesbeslut, två på varandra, som upplöser/ändrar organisationen.

4. Resultat och diskussionsförslag

Vi har landat i att samhället har förändrats och att orienteringsrörelsen måste anpassa sig till det. Vi ser att svensk orientering har en bra basstruktur och vi föreslår endast mindre förändringar utifrån de tre motionernas intentioner.

Motion nummer 18 som handlar om en **strategi för kommersialisering** har vi framtidsspanat mycket på. Vi anser att orienteringsidrotten med sina fyra grenar har alla förutsättningar att hävda sig i konkurrensen i det framtida samhället.

Orientering och den värdegrund den uttalat, passar in i det framtida samhället. Det som orienteringsrörelsen vill och kan "sälja" utåt är genuina aktiviteter, upplevelser av hög kvalitet och med ett innehåll som ingen annan klarar att erbjuda. Vi gör det för att skapa mera aktivitet, inte för att tjäna pengar. Här kommer EU:s framtida utredning i momsfrågan att bli viktig. Hur mycket får/kan man sälja under ett år utan att bli skattepliktig?

Att köpa och sälja tjänster inom rörelsen, som motionären primärt såg framför sig, kommer att bli allt vanligare. Och vi ser det som en naturlig utveckling. Att arrangera en tävling idag, kräver funktionärer med specialkunskaper, särskilt inom data och sekretariat. Där kan finnas många lösningar med att klubbar köper kompetens av varandra, för att kvalitetssäkra arrangemanget.

Att köpa eller sälja en hemsideslösning från en klubb som satsat på användarvänlig utveckling, ökar i omfattning.

Att köpa eller sälja ekonomikompetens, tror vi det kommer att bli efterfrågan på.

Vi ser inte professionella bolag som hyr ut styrelsekompetens, oavsett idrott, som ett alternativ i den nära framtiden. Möjligen kan distriktsidrottsförbund erbjuda sådana tjänster. Det sker redan idag.

Vi har inte tagit fram förslag på en särskild kommersialiseringstrategi. Orienteringens 600 föreningar äger själva frågan, är vår ståndpunkt. Motionären är helt rätt ute med sin motion, då kommersialiseringen är en av de stora förändringarna inom vår idrott, en anpassning till det samhälle vi lever i.

Motion nr 20 handlar om att ta fram en **generell arbetsfördelning mellan SOFT, OF och klubbar**. Där har utredningen gått hand i hand med arbetet med den nya verksamhetsplanen. Där finns mål på lång och kort sikt och i handlingsplanen för varje år ska det vara tydligt uppdelat mellan SOFT-, OF- och föreningsnivå. Varje led skapar sin handlingsplan, gärna tillsammans med SISU Idrottsutbildarna och vi ska inte slå fast en ännu tydligare arbetsfördelning.

Det som infördes så sent som 2012 – de nio arbetsgrupperna och de tre regionerna som tre konsulenter har extra kontakt med – håller fortfarande på att formera sig och ska utvecklas på ett sätt som engagerar och stimulerar ledare och funktionärer på lokal och regional nivå.

Så här ser fördelningen ut mellan de tre konsulenterna:

Lasse Greilert – Norrbotten, Västerbotten, Ångermanland, Medelpad, Jämtland/Härjedalen, Skåne, Blekinge, Halland, Stockholm

Martina Arkåsen (Malin Carlsson vikarie) – Hälsingland, Dalarna, Gästrikland, Västmanland, Närke, Uppland

Niklas Wrane – Västergötland, Småland, Bohuslän/Dal, Göteborg, Östergötland, Gotland, Södermanland, Värmland

Den här indelningen är delvis gjord utifrån geografisk närhet, men även antal föreningar, storlek på distrikt och personkontakter har spelat in vid fördelningen.

Här finns en stor potential till ökat samarbete och anlitan av kompetens från det centrala kansliet. Det här kan också innebära ökad direktkontakt mellan SOFT och föreningar. IT-användning är möjliggörare.

Utredningens uppmaning till distrikten är att bjuda in sin konsulent för planering av mera samarbete.

Distriktsenkäten visade på god struktur för det distriktsgemensamma arbetet som görs för att underlätta för klubbarna. Det är relativt likartat vilka stora arbetsuppgifter som samordnas; tävlingsprogram, ungdoms- o elitaktiviteter, träffar/OL-ting för klubbarnas ledare. Sedan finns det förstås många lokala skillnader.

Distrikt med konsulent har, i de flesta fall, all administration lagd på konsulenten.

Utifrån de framtidsspaningar vi gjort, ser vi att **underlättande av administrativa arbetsuppgifter för styrelsemedlemmar på distrikts- och klubbnivå är en viktig utmaning.**

När vi ser på framväxten av elitmiljöer kring tillväxtområden och högskoleorter, vill vi göra en koppling till stora klubbar runt om i Sverige.

Större klubbar kan erbjuda mindre klubbar runt om, stöd i olika former. **Den stora klubben kan driva "orienteringsmiljön"**. De drar nytta av varandra. De små klubbarna får tillgång den stora klubbens resurser och träningar. Den stora klubben gynnar idrotten, men får också ett större upptagningsområde till idrotten. Som OK Linnés Henrik Boström säger: Den stora klubben har inte kapacitet att ha filialer runt om i alla mindre orter, men kan med detta upplägg hålla orientering vid liv även där. Här bidrar vi till att motverka urbaniseringen.

Den tredje motionen, nr 21 utökat regionsamarbete.

Vi har förstått att Sverige inte ser likadant ut längre. Det är slående när man ser bilden på de demografiska förändringarna.

Det finns färre människor att fråga om distriktsengagemang och det finns färre utövare på många platser idag.

Vi ser dock att distrikten fyller en viktig funktion för infrastrukturen och föreslår inte sammanslagningar i denna utredning.

Vi tror att distrikten kan bli ännu starkare verksamhetsnav, via distriktsledda, övergripande projekt. Samarbetet mellan klubbarna behöver ett administrativt stöd, men det stödet behöver med dagens teknik inte vara näraliggande. Distrikt med likartad struktur, storlek och möjligheter, men långt ifrån varandra geografiskt, kan samarbeta.

Vi föreslår att våra 23 distrikt blir 10-12 administrativa nätverk, via samarbete på naturlig och intressegemenskapsgrund, med distriktsindelningen kvar.

Vi ser att administrativa konsulenter över hela riket vore en viktig utveckling. Det i kombination med de tre rikskonsulenterna som kan bidra med idéer till verksamhetsutveckling, kan bevara och lyfta den struktur vi har idag.

Distrikten äger frågan om anställning av konsulent, men vi önskar OL-Sveriges bästa och då skulle delat konsulentansvar för många distrikt vara en intressant lösning.

Ur ekonomisk synvinkel, såsom vi har utrett och förstått de ekonomiska förutsättningarna, ska konsulenterna fortsatt vara en distrikts- och/eller klubbfinansierad verksamhet. Där har vi, via distriktsenkäten, sett att lösningarna är lika många som antal konsulenter och det är en bra signal. Förutsättningarna är olika och distrikten har en stor variation på hur många föreningar det finns i distriktet. Stora distrikt har lättare att ta ut en mindre avgift av varje förening, för mindre distrikt blir det för betungande att enbart ha klubbfinansiering.

De nio centrala arbetsgrupperna, där flera just startat sitt arbete eller ska starta, är betydelsefulla för svensk orienterings utveckling. Där har många med specialkompetens samlats och där tar SOFT ett ekonomiskt ansvar för resor och möten, i övrigt ideellt arbete.

Det är ett tillvaratagande på goda kunskaper, som vi hoppas garanterar spridning över hela landet av nyheter och goda exempel. Det är betydligt mera utvecklande än en idébank på nätet.

Slutligen föreslår vi att SOFT tillsätter en **utredning som ser över distriktsbidraget**. Det har hänt så mycket rent demografiskt, att det behövs inför 2020, då framtiden är här!

Vi ska också tillmötesgå Stockholms motion, som är helt relevant och viktig att beakta. Vi önskar inget hellre än att både utländska löpare och icke föreningsansluta kommer i allt större skaror till vår idrott och då ska vi ha ett korrekt uppbyggt rapporteringssystem.

5. Slutord

Svenska Orienteringsförbundet fyller 75 år 2013. Det får man kalla en mogen ålder. Men i vårt tävlingssystem finns klasser, åtminstone upp till DH 90 och i framtidsstudier sägs det att vi kommer att bli allt äldre. Det känns bra, det finns ingen anledning till oro. Framtiden tillhör oss.

Vår idrott har tagit flera viktiga kliv de senaste åren. Allt från att blivit en TV-idrott till att O-ringen blivit ett bolag och allt däremellan, det har kostat på i många led. Det är förändringar som hör det nya samhället till och svensk orientering fortsätter att visa att vi ligger i framkant, att vi vågar och vill förändringar.

Klyschor säger: Allt är i ständig förändring, ingenting är bestående. Allt är i ständig tillblivelse, åldrande och död. Förändring är inneboende i allt.

Vi som arbetat med att se över svensk orienterings organisation, är ödmjuka och stolta över vad vi stött på när vi samlat in data, avläst enkäter och tagit del av samtal oss emellan. Vi har en väldigt fin organisation och de förslag vi framställt ska ses i det ljuset.

Vi ser också att nya utmaningar kommer hela tiden.

Våra 600 föreningar har ett stort utvecklingsarbete i att tänka fyra grenar. SOFT har redan gymnasieutbildningar (RIG eller NIU) i fot-OL, skid-O och mtb-O. När kommer första inom pre-O? Det indikerar att vi har intresserade ungdomar inom alla våra grenar och det ger en härlig framtidsbild. RIG och NIU är framtida garantier för att svensk orientering fortsätter att ha världens bästa landslag.

Elitföreningar fortsätter att växa och är i en del fall starkare än sitt distriktsförbund. Den utmaningen kan ha sin lösning i Henrik Boströms förslag med fadderklubsverksamhet. En eller flera stora klubbar gynnar det enskilda distriktet.

Tillgången till mark är ständigt en utmaning. Där har den utsedda Markgruppen inlett många samarbeten med andra organisationer som har naturintresset i fokus.

De nio arbetsgrupperna, som vi nämnt tidigare, blir spjutspetsar i utvecklingsarbetet inom sina fält framöver.

Workshopresultaten som beskrivits tidigare är till för att användas. Svensk orientering ska växa genom att attrahera fler. Vi ska möta de som redan är etablerade och potentiellt nya orienterare på sätt som gör det attraktivt för dem att orientera.

Engagemang får vi genom att alltid säkerställa demokrati och delaktighet. Den organisationsförändring vi föreslår ökar kraften i det ideella arbetet. En kraft som kan kanaliseras i ökade medlemssiffror – när blir det sexsiffriga medlemsantal? - och många medaljer vid kommande VM, inte minst 2016 i Bohuslän.

Vi tror på engagemanget!

6. Referenser

[Motion 14: Principer för fördelning av distriktsbidraget/Stockholms OF/Förbundsmöte 2012](#)

[Motion 18: Strategi för kommersialisering/OL Alternativet/Förbundsmöte 2012](#)

[Motion 20:](#)

[Arbetsfördelning mellan förbund, klubbar och andra aktörer/OL Alternativet/Förbundsmöte 2012](#)

[Motion 21: Utökat regionsamarbete/OL Alternativet/Förbundsmöte 2012](#)

[Sju kartor som visar var vi har orientering i Sverige ur olika aspekter](#)

[Medlemsstatistik med olika variabler](#)

[Distriktsenkäten](#)